

"...

## **I- İPTAL İSTEMİNİN GEREKÇESİ**

Yürürlüğü durdurma istemini de içeren 12.4.1996 günlü dava dilekçesinde şöyle denilmektedir:

"A. İzahat :

1. Yüksek malumları olduğu üzere Anayasa Mahkemesinin görev ve yetkilerini belirleyen Anayasanın 148. maddesine göre, Anayasa Mahkemesi kanunların, kanun hükmünde kararnamelerin ve TBMM İçtüzüğü'nün Anayasaya şekil ve esas yönünden uygunluğunu denetler.

2. TBMM kararları, Anayasa'da sayılan istisnalar dışında (dokunulmazlığın kaldırılması, üyeliğin düşmesi kararları gibi) ilke olarak Anayasa Mahkemesi'nin denetim kapsamı dışında kalmakta ise de, Anayasa Mahkemesi'nin birçok kararında belirtildiği gibi TBMM'nin İçtüzük hükmü niteliğindeki ya da içtüzük hüküm ve etkisindeki kararların Anayasal denetime tabi tutulması gerekmektedir.

3. TBMM kararının Anayasal denetime tabi olabilmesi için bu kararın alınmasında uygulanan usulün ve kararın kapsamının niteliği üzerinde durularak bunun değer ve etkisinin açıklanması gerekir. TBMM kararının niteliği, değeri ve etkisi üzerinde durmadan Anayasal denetimin dışında kaldığının kabul edilmesi, içtüzük hükmü etkisi doğuran TBMM Kararlarının Anayasal denetimden kaçırılması neticesini doğurur. Bu denetimsizlikte çoğunluğu elinde bulunduran siyasî güçlerin keyfi ve sorumsuzca hareket etmesine yol açarak azınlıktaki siyasî güçlerin haklarını yok eder.

4. Önemle vurgulamak gerekir ki bir yasama metnine verilen isim o metnin Anayasal yargı denetimine tabi olup olmayacağı konusunda tek ve yeterli ölçü değildir. Bu yasama metninin kapsamının ve özünün göz önünde bulundurulması gerekir. İncelenen Meclis kararı ihdasî nitelikte yeni bir düzenleme içeriyor ya da mevcut içtüzük hükümlerini değişikliğe uğratiyorsa bu Anayasal denetim kapsamına giriyor demektir. İsmi Meclis kararı da olsa bir içtüzük değerinde, niteliğinde ve etkisinde olduğundan denetim konusu yapılması gerekir. Bu tür Meclis kararları içtüzük eşdeğerinde ve yeni bir durum ihdas eden ya da var olan bu durumu düzenleyen veya ortadan kaldıran yasama işlemleridir.

5. Bu açıklamalardan sonra TBMM'nin 12.03.1996 tarih ve 398 sayılı "Bakanlar Kurulu'na güven oylaması" başlıklı kararının incelenmesine gelince; TBMM Genel Kurulu'nda 12.03.1996 tarihli 22 nci Birleşimde yapılan güven oylamasında 207 Ret, 80 Çekinser oya karşı 257 Kabul oyuyla Bakanlar Kurulu'nun GÜVENOYU aldığı, kararda belirtilmektedir.

6. Bu oylama TBMM'de, halen uygulanmakta olan İçtüzüğü'nün 105. maddesinin son fıkrasına göre yapılmıştır. Ancak, 1982 Anayasasının Geçici 6. maddesi, "Anayasaya göre kurulan Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin toplantı ve çalışmaları için kendi içtüzükleri yapıncaya kadar Millet Meclisi'nin 12 Eylül 1980 tarihinden önce yürürlükte olan içtüzüğü'nün Anayasaya aykırı olmayan hükümleri uygulanır" hükmünü getirmiştir. Bu maddeye göre İçtüzüğü'nün 105. maddesinin son fıkrası kesinlikle uygulanamaz. Çünkü, bu içtüzük hükmü Anayasaya aykırıdır.

7. Anayasanın 110. maddesinde yeni oluşturulan Bakanlar Kurulu'nun göreve nasıl başlayacağı ve güven oylamasına nasıl gidileceği gayet açık bir şekilde belirtilmektedir. Ancak güven oylamasının karar yeter sayısı ve kaç oyla güven oyu alınmış sayılacağı belirtilmemiştir. Bu durumda Anayasanın 96. maddesinde belirtilen Genel Kural uygulanacaktır. 96. maddeye göre; "Anayasada başkaca bir hüküm yoksa Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının en az üçte biri ile toplanır ve toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar verir. Ancak karar yeter sayısı hiçbir şekilde üye tamsayısının dörtte birinin bir fazlasından az olamaz."

8. Anayasa'da, yeni göreve başlayan bir hükümetin güven oylaması ile ilgili özel bir kural yoktur. Sadece 111. maddesinde "görev sırasında güvenoyu"na ilişkin bir düzenleme vardır, ama onun da konumuzla ilgili olmadığından değerlendirmeye alınamaz.

9. Bu durumda yeni kurulan hükümetin güvenoyu 96. maddeye göre ancak güven oylamasına katılanların salt çoğunluğu ile karara bağlanabilir. TBMM'nin dava konusu 398 sayılı kararına göre toplantıya katılan üye sayısı mevcudu 544'tür. Bu sayının 96. maddeye göre salt çoğunluğu ise 273'tür. Kararda 257 kabul oyu verildiği belirtildiğine göre, Hükümet Anayasa'ya göre güvenoyu alamamıştır.

10. Ancak, dava konusu 398 sayılı TBMM'nin kararı ile 257 kabul oyu Hükümetin Güvenoyu aldığı yönünde değerlendirilerek kabul edilmiştir. Kararın niteliği, meydana getirdiği etkisi ve değeri incelendiğinde; Anayasa'da öngörülen karar nisabı dışında güven oylaması için yeni, ihdasî nitelikte ve içtüzük hükmü değerinde bir kural konulmuştur. Bu özelliği nedeniyle söz konusu karar, Anayasa Mahkemesinin denetime alacağı ve Anayasa'nın 148. maddesine uygun denetlenebilir bir içtüzük metnidir.

#### **B. Yürütmeyi Durdurma :**

Yine yüksek malumları olduğu üzere Anayasa Mahkemesi'nin denetim alanına giren içtüzük değerindeki bu düzenleme Anayasa'nın 96. maddesine açıkça aykırı olduğundan ve uygulanması durumunda sonradan giderilmesi çok güç ya da imkansız zararların doğması karşısında bu sakıncalarının giderilmesi amacıyla yürürlüğünün durdurulması gerekmektedir. Aksi halde, Bakanlar Kurulu'nun tek tek ya da kurul olarak aldığı veya bundan sonra alacağı bütün karar ve tasarruflarının Anayasal dayanağı ortadan kalkmış olacağından (Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararı vermesi halinde) çözümü imkansız hukuki sonuçlar doğuracaktır. Bu nedenle de yürürlüğünün durdurulması önem arz etmektedir.

#### **Netice ve Talep :**

1. Arz edilen nedenler ve Yüksek Heyetinizce re'sen müşahade olunacak diğer nedenlerle bir içtüzük metni değişikliği niteliğinde olan TBMM'nin 12.03.1996 tarih ve 398 Karar Nolu Kararının iptaline,

2. Karar ittihaz edilinceye kadar geçecek süre içinde uygulamadan doğan sakıncaların önlenmesi için öncelikle yürütmenin durdurulmasına,

karar verilmesini saygılarımla arz ederim.""